

Jasper Wolf in trance door de film Vertigo

HITCHCOCK - Vertigo

Deze zomer is doordeesemd van Alfred Hitchcock. Wat maakte hem zo meesterlijk? Filmvakmensen verklaren.

Vandaag: Jasper Wolf over Vertigo (1958).

Kevin Toma 16 augustus 2014, 14:05

The Hitchcock Touch.

'Van Vertigo kan ik in trance raken. Dat was al zo toen ik de film voor het eerst zag, rond mijn 20ste. Ik keek in een hotelkamer wat tv en belandde midden in de film. Hij greep me direct; dat hij was

nagesynchroniseerd merkte ik niet meteen. Later realiseerde ik me dat er flinke stukken zijn zonder dialoog. Waarschijnlijk viel ik op precies zo'n zwijgend moment de film binnen.

Goede kans dat het de lange autoscène was, waarin ex-politieagent Scottie (James Stewart) achter de raadselachtige Madeleine aanrijdt. Scotties vriend Gavin Elster heeft hem gevraagd om Madeleine, diens vrouw, in de gaten te houden en daar gaan ze, kriskras door San Francisco. Totdat Madeleine uitstapt en ergens naar binnen glipt. Scottie volgt haar, belandt in een grauw rommelhok en opent dan de volgende deur die Madeleine moet hebben geopend. Staat ze daar, bij een bloemenwinkel. Een visueel overdonderende en bedwelmende overgang, want door al die boeketten regent het opeens kleuren.

Bedwelmend formaat

Vertigo is gedraaid in VistaVision, op 70 mm. Dat grote, gedetailleerde formaat maakt de film nog bedwelmender. Maar dat ligt ook aan Hitchcocks filmopvattingen. Realisme interesseert hem hier niet, hij wil je meevoeren in de emotionele toestand van zijn personages. Daarom maakt hij in Vertigo weinig onderscheid tussen droom, herinnering, fantasie en werkelijkheid. Destijds was het gebruik om droomscènes en flashbacks keurig af te bakenen, bijvoorbeeld door camerafilters die het beeld verzachten. In Vertigo gebruikt Hitchcocks

cameraman Robert Burks filters door de hele film heen.

Dat zie je als Scottie en Madeleine halverwege de film door het mammoetbomenbos wandelen. Die scène is op locatie gedraaid en toch heeft hij dezelfde onwerkelijke droomsfeer als de studio-opnamen. Indrukwekkend ook, hoe Hitchcock en Burks het tweetal heel klein fotograferen in afstandelijke, wijde shots. Hij die achter haar aanloopt, het ongewisse in. Veel films concentreren zich op de gezichten van de acteurs; Hitchcock vertrouwt hier ook op hun lichaamshouding, op hun plek in het kader.

Het Vertigo-effect

Dat Hitchcock en Burks samen twaalf films maakten, bewijst dat het een inspirerende samenwerking was. Erg handig voor Hitchcock was Burks' special-effectsachtergrond. Burks en zijn camera-assistent kwamen op het idee om de camera tegelijkertijd te laten inzoomen en achteruit te rijden. Zo werd het beroemde 'vertigo-shot' geboren: een effect waardoor voor- en achtergrond zo onwerkelijk ten opzichte van elkaar verschuiven, dat je als toeschouwer bijna fysiek deelt in Scotties hoogtevrees.

Vertigo is een film die bijna subliminaal werkt. Let bijvoorbeeld op het spiegelmotief en de kleurensymboliek in het licht, het setontwerp en de kleding. Of zie hoe de veelal subjectieve camera zich ook vaak loskoppelt van het perspectief van de

personages. In de restaurantscène, vrij aan het begin van de film, observeert Scottie Madeleine voor het eerst. Hij kijkt naar Madeleine en in het volgende shot glijdt de camera op haar af. Het lijkt eerst een point-of-viewshot vanuit Scotties blik, maar het is meer. Hitchcock onderstreept zo dat Scottie hier in een illusie verstrikt raakt. Maar dan wel met een camerabeweging die je blik zo doeltreffend regisseert, dat hij meteen ook betovert. Op zulke momenten is Vertigo echt een droomfilm.'